

» *Osoda ženske* «

Projekt so podprli:

MESTNA OBČINA KRANJ

Glasbena šola Radovljica

Glasbeni projekt:

»Usoda ženske«

Komorni zbor De profundis Kranj
Zborovodkinja: Branka Potočnik Krajnik

Soustvarjalci koncertnega dogodka:

Teja Saksida, *sopran*

Klemen Karlin, *orgle*

Vid Ušeničnik, *tolkala*

Andreja Stare, *umetniška beseda*

Vesna Bukovnik, Julija Žgur, *pojoči deklici*

Mija Stopar, *žalik žena*

Vita Pintar, Karolina Jeločnik, Lavra Šubic, *deklince*

Branka Potočnik Krajnik, *umetniški vodja projekta*

Sobota, 15. januar 2011, ob 19.30,

Baročna dvorana Radovljiške graščine, Radovljica.

Sobota, 22. januar 2011, ob 19h,

dvorana Doma krajanov Primskovo, Kranj.

Zemlja slovenska... ženska slovenska... usoda... usodnost... ujetost... preseganje... svetloba in tema, tema in svetloba... spanje, prebujanje, sen, vstaja(e)nje... Življenje, ki se vam, spoštovana publika, daje danes na ogled z barvo, tipom, sluhom in vonjem... v vsej celovitosti, ki je notranja vsebina slovenske ženske.

Ženske, ki je ni strah pogledati v podzemlje svojih senc, tja, kamor sicer po svoji tradicionalni družbeni določenosti ne sme: v poslednjo sobo Sinjebradčevega gradu, kjer čakajo na osvetlitev njeni najtemnejši liki detomorilke (Voznica) in samomorilke (Stoji, stoji en kloster lep). Tam zraven je tudi aleksandrinka, žrtvovana, izločena, obsojana, nerazumljena (Lepa Vida). Vendar pa slovensko žensko v vseh njenih vlogah in likih ohranja pri življenju sila, imenovana Ljubezen in Hrepenenje. To njeno bistvo je zemeljsko (...), pa tudi mistično (...). In izpolnjujoče. (Meni je všeč)

Z notranjim pogledom na - pogosto tudi protislovno in konfliktno - dinamiko ženske psihe, se počasi sestavlja globlje razumevanje tega, kaj (vse) ženska je. Ta nov pogled pomeni odkrivanje prave identitete, ki je za sleherno razmišljujočo in čutečo žensko očiščujočo. In prav za proces očiščevanja nam danes gre.

Program:

RIBA FARONIKA

Ljudska pesem, Podmelec, Tolminsko

MIRACLE*

Petra Strahovnik (1986–)

RDEČE ČEŠNJE RADA JEM

Otroška ljudska pesem

deklici: Vesna Bukovnik, Julija Žgur

DEKLE REŠI V KAČO UJETEGA MLADENIČA

Brina Jež Brezavšček (1957–) | *po prekmurski ljudski pesmi*

solo: Teja Saksida, Matevž Jekovec

PELIN ŽENA

Samo Vremšak (1930–2004) | *Svetlana Makarovič*

VOZNICA

Alojz Srebotnjak (1931–2010) | *po slovenskem ljudskem motivu*

RICHEPINOV MOTIV

Marijan Lipovšek (1910–1995) | *Srečko Kosovel*

solo: Maja Logar

STOJI, STOJI EN KLOŠTER LEP

Gorenjska ljudska pesem

solo: Andreja Nebesni, Ana Meglič

ŽENJICA

Janko Ravnik (1891–1982) | *Ferdo Kozak*

PREKMURSKA

Uroš Krek (1922–2008) | *ljudsko besedilo*

PREBUJENJE

Mojca Prus (1982–) | *Mila Kačič*

LJUBEZNI VONJ

Katarina Pustinek (1997–) | *Lili Novy*

PO CESTI GRE

Ubald Vrabc (1905–1992) | *slovenska ljudska pesem*

ŠKRINJA OREHOVA

Uroš Krek (1922–2008) | *tržaška ljudska pesem*

SVATOVSKA*

Brina Jež Brezavšček (1957–) | *Sapfo*

solo: Teja Saksida, Matevž Jekovec

LEPA VIDA

Dolenjska ljudska pesem

solo: Ana Meglič

MENI JE VŠEČ

Brina Jež Brezavšček (1957–) | *Saša Vegri*

*prva izvedba

Sopran: Tinka Ambrožič, Daša Arhar, Maja Logar, Ana Meglič,
Andreja Nebesni, Irena Šubic Jeločnik
Alt: Lucija Čarman, Monika Marinko, Jožica Mohar, Erika
Oblak, Blanka Piotrovska, Jana Škrlep
Tenor: Tomaž Eržen, Miha Kadunc, Darka Poljanec
Bas: Andrej Carotta, Matevž Jekovec, Marko Jenko

Komorni zbor De profundis deluje v Kranju od jeseni 1990 in v tej sezoni beleži 20 let delovanja. Sodi med najvidnejše slovenske pevske sestave. V svoje sporede, v katerih praviloma posega po zahtevnejši zborovski literaturi, uvršča zborovsko glasbo od najstarejših slogovnih obdobj do današnjega časa. S posebno pozornostjo se posveča izvedbam slovenskih zborovskih del, ljudski pesmi in novim partituram slovenskih skladateljev. Ob tesnem sodelovanju s skladatelji zbor beleži vrsto krstnih izvedb. V zadnjih letih svoj koncertni repertoar širi predvsem v vsebinsko usmerjenih glasbenih projektih: Ljubezenske pesmi (2003), Slovenska ustvarjalnost - ljudska pesem (2004), Gallus - Monteverdi (2004), Adventna in božična glasba (2004), Slovenska ustvarjalnost - umetna pesem (2005), „Gospod, pred teboj je vse moje hrepenenje“ (2006), Božični čas v slovenski ljudski pesmi (2006), Ljubezen v slovenski ljudski pesmi (2007), Sakralna glasba (2007), „Poet tvoj nov Slovincem venec vije“ (2008), »SACRAE« (2009). Je dobitnik številnih visokih in najvišjih odličij ter posebnih priznanj zborovskih tekmovanj v slovenskem in mednarodnem prostoru. Visoko izvajalsko raven zbor prav tako potrjuje na koncertih po Sloveniji in onstran meje. Snema za slovenski radio in televizijo. Sodeloval je pri izdajah avtorskih zgoščenk Damijana Močnika (založba Carus, Stuttgart 2003) in Andreja Missona (založba DSS, Ljubljana 2004). Prvi izvedbi skladb skladateljev Igorja Štuheca in Stanka Jericija sta izšli na zgoščenki Zlati zbori ob jubileju - DSS 60 let (Ars Slovenica Edicije DSS, Ljubljana 2005), predstavil pa se je tudi v promocijski zgoščenki Choral singing in Slovenia (založba JSKD, Ljubljana 2005). Izdal je tri samostojne zgoščenke: „Slovenske ljudske pesmi“ (1998), „Magnum mysterium“ (2001), z religiozno vsebino iz obdobja 19. in 20. stoletja in „Poet tvoj nov Slovincem venec vije“ (2009), z uglasbitvami Prešernove poezije skladatelja Vitje Avsca, s katero zbor potrjuje naravnost k poustvarjanju sodobne glasbe in še posebej novo nastalih del.

Branka Potočnik Krajnik se delu z zbori posveča od svojega petnajstega leta. Diplomirala je na ljubljanski Akademiji za glasbo. Delovala je kot glasbena pedagoginja in zborovodkinja na osnovni šoli in s šolskim mladinskim zborom dosegla mednarodne uspehe. Od leta 1998 je predavateljica vokalne tehnike, zborovskega petja in zborovodstva na Pedagoški fakulteti Univerze v Ljubljani. Predava tudi na seminarjih za zborovodje doma in v tujini, sodeluje v žirijah zborovskih revij in tekmovanj ter deluje kot gostujoča dirigentka doma in na tujem. Komorni zbor De profundis vodi od ustanovitve.

Klemen Karlin je študiral orgle na Koroškem deželni konservatoriju v Celovcu in na Univerzi za glasbo in upodabljajočo umetnost na Dunaju, kjer je leta 2003 z odliko diplomiral. Dodatno se je izpopolnjeval na Conservatoire national superieur de musique et danse v Lyonu. Med letoma 1991 in 1998 prejel različne nagrade na državnih in mednarodnih tekmovanjih mladih organistov. Gostuje na raznih festivalih, večkrat je nastopil kot solist z Orkestrom Slovenske filharmonije, stalno pa sodeluje tudi s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija, z raznimi vokalnimi sestavi in v komornih zasedbah. Klemen Karlin je ustanovni član Slovenskega orgelskega društva, ob pedagoškem delu v glasbenih šolah v Škofji Loki in v Zavodu sv. Stanislava v Ljubljani pa pripravlja oddaje za program Ars Radia Slovenija. S Komornim zborom De profundis je že uspešno sodeloval l. 2006, v projektu „Gospod, pred teboj je vse moje hrepenenje“.

Teja Saksida je na Filozofski fakulteti v Ljubljani študirala muzikologijo in na Akademiji za glasbo petje. Bila je dolgoletna članica mladinskega zbora Veter in komornega zbora Ave. Zdaj deluje kot pevska pedagoginja in solistka v številnih žanrsko raznovrstnih glasbenih projektih.

Vid Ušeničnik, mladi nadarjeni glasbenik študira tolkala na Akademiji za glasbo v Ljubljani.

RIBA FARONIKA
Jezus pa muórpja plava,
pa muórpja globočin.
Riba za njim pærplava,
riba Faronika.
»O le čakí, čakí, riba,
riba Faronika.
Te bomo vprašalə,
kakuo se na sveit gadi.«
»Če buom jest z majəm repam wila,
wəs sveit pagəblen buo.
Če se buom jest na hərbt zwrnila,
wəs sveit patəplen buó.«
»O le nkari, nkari riba,
riba Faronika.
Zawolj máləh atračiču
an zawolj paródnəh žen.«

RDEČE ČEŠNJE RADA JEM
Rdeče češnje rada jem,
črne pa še rajši.
V šolo tudi rada grem
vsako leto rajši.
Zato nam prostor dajte
za naše mlade dame,
da bo sjalo sončece
na naše malo srčece.
Ti si lepa, ti si lepa, ti si pa najlepša!

DEKLE REŠI V KAČO UJETEGA MLADENIČA
Lepa Vida pleje proso, rano, rano pred zorjami.
Lepa Vida plela proso, stepeno je najšla roso.
»Da bi, Bog daj, moja bilo, kaj nicoj je tod hodilo,
rano roso je strosilo!«
Drugo jutro plela proso, stepeno je najšla roso.
»Da bi, Bog daj, moja bilo, kaj nicoj je tod hodilo,
rano roso je strosilo!«
Tretje jutro proso plela, tam je najšla velko kačo.
Kača 'mela devet repov, na vsakšem repu devet klučov.
»Ne straši se lepa Vida, saj sem jaz ne huda kača,
al jaz sem ti mladi kraljič, ki kraljuje v belem gradi.
Ti boš šla po gladkój stezi, jaz pam šla po gostem grmji.
Tam bova se mija zišla, na polji per belem gradi.
Tam vtrgaj tri drobne šibe, ki bodo tri leta stare.
Da ga vujdre s prvój šiboj, on postane od glave človek.

Da ga vujdre z drugoj šiboj, on je do pojasa človek.
Da ga vujdre s tretjoj šiboj, on postane do pet človek.
Vzemi, vzemi meni z repa, z mojga repa devet ključov,
no odkleni bele gradi, no poberi srebro zlato!
Če sem bila grozna kača, pa sem ti zdaj mladi gospon,
ki kraljuje v devet gradih z lepoj Vidoj nestrásljivoj.«
Hala, hala, lepa Vida, ka si štela si dobila.

PELIN ŽENA
Žalik žena pelin bere, komu ga bo dala,
grenko sivo vino vari, komu bo zavdala?
Žalik žena pelin bere s hladnimi rokami,
pelin bere, lepo poje za umrlimi.
V kačjem polju žalik žena z ozkimi očmi,
vrč pelinovega vina nese med ljudi.
Vsak bo sam na svetu,
vsak na svojem kačjem polju v pelinovem letu.

VOZNICA
Mene pa glavica boli za moje lepo lice,
u vózo so me djali, nikdar me ž nje peljali.
Noter v to vózo, noter v temnico,
reš me nevolje, voze globoke.
Ne vidim sonca rumen'ga, ne belega več dneva,
u vózo so me djali, nikdar me ž nje peljali.
Pod vago sem ga djala, ino ga s peskom sipala.
O ti presladko vince, ki dalo si se piti,
nesrečna moja glava, dala si se noriti.
Mene pa glavica boli za moje lepo lice,
u vózo so me djali, nikdar me ž nje peljali.

RICHEPINOV MOTIV
Živel nekoč je mlad fantič
in ljubil, ljubil je dekle,
a ona ga ni ljubila nič.
In rekla mu je:
»Do jutri tu mora biti srce tvoje matere,
da ga vržem svojemu psu.«
In šel je k materi in jo ubil, srce ji zdril
in je zbežal, da ne bi roka zamudil.
Tekoč se je povračal tja in sredi pota pal;
in iz roke srce mu je padlo na tla.
In ko je srce na tleh ležalo, ko je ležalo samo tako,
čul je kako ga je vprašalo in zaječalo od bolečin,
je materino srce vprašalo: »Si ranil se hudo, moj sin? «

STOJI, STOJI EN KLOŠTER LEP

Stoji, stoji en klošter lep,
vø njem prebiva nunc devet.
Med njimi pa je Uršika,
najlepša nunca iz kloštarja.
Urška j skoz okno gledova,
s je zlati prstan snemova.
En kmetič pa je spodej orav
in drobno detelco j sejav.
„Le doli, doli Uršika,
najlepša nunca iz kloštarja!“
Urška j šla od okna sran,
vrgla zlati prstan stran.
V kloštru sveta luč gori,
Urške še k molitvi ni.
„Le pojte gledat, kam je šla,
pojte gledat, kod bi bla!“
Urška že mrtva leži,
krvavi meč u rokah drži.
„Oh, to ste krivi mamca vi,
ko ste me u kloštr silili.
Ko ste me dali v klošter lep,
ko sem bla stara šestnajt let.
Oh, zdaj sem stara dvajset let,
pa moram za ljubezen umret.“

ŽENJICA

Žela je, žela mlada ženjica, pela je v polje zlato,
pela je pesem o svojem preljubem, ki ga nazaj več ne bo:
»Šel moj preljubi za srečo, v lepi, široki je svet;
našel je srečo, zato se ne vrne, vzal ga široki je svet.«
»Žela bi, žela, pa bilke ne vidim, solze oči mi slepe.«
Ah, kak si žarka mlada ljubezen, hitro ranljivo je mlado
srce!

PREKMURSKA

Zvejdila sem, kaj se dragi ženi,
naj se ženi, če njemi je vola.
Jaz mu hočem u svatove priti,
jaz mu hočem lepi dar donesti,
v levoj roki kito rožmarina,
v pravoj roki njegovoga sina.
Naj se vidi, koga sem ljubila.
Zdaj pa ljubim njegovoga sina.

PREBUJENJE

Šla bom gola skoz pomladni dež.
Naj izpere z mene vso navlako prèšlih dni.
Pajčevino, že v zametku trhlih in izprijenih vezi.
Željá upepeljenih saje in ugaslih bolečin,
prah razočaranj in spoznanj,
vso rjo dvomov in sumnjičenj bednih,
obljub gnilobo, iz strahopetnosti zlaganih,
in vse blato preišljenih prevar.
Šla bom bosa skoz pomladni dež.
Da mi izmije nôge, utrujene od blodenja
in od iskanj brezplodnih.
Skoz pomladni dež bom šla.
Mordà me na koncu póti le kdo čaka.
Stopiti hočem predenj čista,
s srcem dekletca, ki še véruje v bajke.

LJUBEZNI VONJ

Ljubezni vonj je dragocen
kot vonj pomladnih trav v razcvetu.
Ah, enkrat le v življenja letu
spoznaš skrivnosti vseh semen!
Le enkrat čutiš dih ognjen,
po budnem, toplem, srečnem svetu,
utrip voda po vsem planetu,
sladkosti zemskih vseh bremen.
In le takrat ti to je dano,
da do srebrnih korenin
potokov sežeš, do višin
v sinjino, v rožnato prižgano,
tja, kjer oblak, ki v cvetje gre,
kristalni pije sok zemlje.

PO CESTI GRE

Po cesti gre en velik mož, na hrbtu nese strgan koš.
Pa sreča ga čevljarček mlad, povprašal bi ga grozno rad:
„Kaj neseš šilo al smolo, al pa celo svojo ženo?“
„Ne neseš šilo, ne smolo, jaz nosim le svojo ženo.
Ni hotla doma delati, zdaj mora'z koša gledati.
Ni hotla doma kuhati, ni hotla doma skladati,
ni hotla doma vinca pit, zdaj mora tukaj v košu bit.“
Ko pride mož na žabji most, pa vrže babo dol čez most.
Po vodi baba čofota, se milo ozira na moža:
„O ljub moj mož, kak je blo fletno v tvojem koš!“
Po vodi baba čofota, mož se na mostu krohota.

ŠKRINJA OREHOVA

Jəmən 'no lübəco u Trste zə kührco.
Žvəta je rjəvnega, srca pohlevnega.
Škrinja je hrastəva, lübca opraskana.
Škrinja uərehova, lübca bolehəva.
Kej se buoš fantov bau!
Sej buoš pər meni spal.
Fantje ga uluəvejo.
Kdu bo 's te luže piu, nisəm pr lübce biu.
Škrinja uərehəva, škrinja je hrastəva.
Škrinja rožičova, lübca hudičova.
Uōdpər mə kamərco!

SVATOVSKA

Sladki glas lire in svirke se meša v zvenčanje kraguljcev,
z jasnimi grli ubirajo deklice praznično pesem,
da v eter doni odmev neizmerni
in smejejo se bogovi v Olimpu.
...skozi krošnje jablan šumi studenec hladne vode,
senca cvetočih vrtnic vse objema
z listov drhtečih v vetru, se usipa spanec.
Vse po cestah je židane volje,
vrči in kupe so polni na ploščah kamnitih,
mire in cimeta vonj se meša s kadilom.
...travnik, paša, konj se bohotno...
... pomladno cvetje, blage sape pihajo...
Starejše žene vzklikajo svoj »eleleu«,
moški pa vsi vriskaje in s svatovskim klicem
kličejo strelca Paiona in mojstra na liro,
Hektorja in ženo Andromaho nežno slave,
bogovom enaka, bogovom enaka.
Ko prispeš, se vrča polasti, Kipris;
v zlate čaše nežno natakaj nektar,
vanj pa mešaj, kot bi točila vino,
praznično radost.

LEPA VIDA

Vida je plenice prala,
do kolena v luži stala.
K njej pa pride črn zemurec:
„Kaj delaš tukaj, Vida,
na tem belem pesku,
na tem črnem morju?
Zakaj nis več tok lepa,
ko si bla ta prva leta?“
„Ko bom Vida lepa,
ko səm bla prva leta,
mlad sinček v zibki joka,
star mož pr peči stoka“.

MENI JE VŠEČ

Meni je vseč,
če je kje hiša,
ne velika,
in da so pred vrati
otročka obuvala.
Zdi se mi, da morajo stati
otročka obuvala pred vrati,
ker potem sem mirna in vem,
da moje življenje ni brez smisla.
Ko grem v hišo in to vidim,
vem, da je tako.